

Suuri CETA- huijaus

**– Miksi sopimuksen ratifiointi
olisi suuri erehdys**

Saatteeksi

Corporate Europe Observatory julkaisi muistion *Suuri CETA-huijaus* vuoden 2016 marraskuussa. Julkaisu ajoittui keskelle kiivainta CETA-sopimuksen ympärillä vellovaa mediasotaa, juuri ennen CETA-sopimuksen käsittelyä EU-parlamentissa. Koska sopimukseen liittyy hyvin vahvoja taloudellisia intressejä, CETA-sopimusta puoltavassa kampanjoinnissa ei ole kaihdettu häikäilemättömiäkään keinoja. Euroopan komission johtama mainoskampanja sopimuksen puolesta on pääosin perustunut puolitotuuksiin ja osittain jopa virheellisiin väitteisiin.

Tässä julkaisussa pyritään paljastamaan nämä vääristelyt ja käydään ne läpi kohta kohdalta. Komissio on muun muassa väittänyt, että CETA on edistysellinen sopimus, jossa on vahva ympäristön ja työntekijöiden suoja. On myös väitetty, että CETA:n uudistettu investointituomioistuinjärjestelmä ICS vastaa sopimuksen investointisuojaan ja vanhoihin välimiestribunaaleihin kohdistettuun kritiikkiin. Lisäksi julkisten palvelujen tulevaisuudesta huolestuneita kansalaisia on pyritty rauhoittamaan väittämällä, että sopimuksen allekirjoituksen yhteydessä hyväksytty niin kutsuttu tulkitseva väline turvaa valtioiden oikeuden säännellä ja järjestää julkisia palveluja haluamallaan tavalla.

Koska näitä samoja väitteitä on toistettu myös suomalaisessa keskustelussa CETA:sta, haluamme tarjota laajemmalle yleisölle mahdollisuuden arvioida niiden kestävyyttä julkaisemalla suomenkielisen käännöksen *Suuri CETA-huijaus* -muistiosta nyt, kun CETA on tulossa eduskuntaan hyväksyttäväksi. Onko CETA siis edistysellinen sopimus, joka ylläpitää Euroopan ja Kanadan yhteisiä arvoja, kuten muun muassa EU:n kauppakomissaari Cecilia Malmström väittää, vai onko se todellisuudessa uhka demokratialle, työntekijöille ja ympäristölle?

Alkuperäinen julkaisu *The great CETA swindle* löytyy osoitteesta:
<https://corporateurope.org/sites/default/files/attachments/great-ceta-swindle.pdf>

Suomenkielinen käännös: Kerstin Söderholm
Julkaisija: TTIP-verkosto, <http://www.vapaakauppa.fi/tietoa-meista/>
Marraskuu 2017, Helsinki

Kova kritiikki EU:n ja Kanadan kauppasopimusta CETA:a vastaan jatkuu EU-parlamentin äänestyksen ja mahdollisen ratifiointiprosessin lähestyessä. Kriitikoiden rauhoittamiseksi ja ratifiointin varmistamiseksi laadittujen tuoreiden julistusten ja itse sopimustekstin lähempi tarkastelu osoittaa, että CETA:a koskevat huolet ovat hyvin perusteltuja. Huolimatta Kanadan hallituksen ja Euroopan komission ponnisteluista markkinoida CETA:a edistykseksi sopimuksena, säilyy sopimus entisellään: hyökkäyksenä demokratiaa, työntekijöitä ja ympäristöä vastaan. Sopimuksen ratifiointi olisi suuri erehdys.

EU:n ja Kanadan välinen laaja-alainen talous- ja kauppasopimus CETA on molemmiin puolin Atlanttia hyvin kiistanalainen. Ennätykselliset 3,5 miljoonaa ihmistä ympäri Eurooppaa on allekirjoittanut vetoamisen CETA:a ja sen sisärsopimusta TTIP:ia vastaan.¹ Eurooppalaiset ja kanadalaiset ammattiliitot, kuluttaja-, ympäristö- ja terveysjärjestöt sekä pienet ja keskisuuret yritykset ovat vastustaneet sopimusta.² CETA:n perustuslaillisuuteen liittyviä kanteluita on nostettu Saksassa³ ja Kanadassa.⁴ CETA:n sijoittajille tarjoamien kiistanalaisten etuoikeuksien yhteensopivuus EU:n lainsäädännön kanssa tullaan luultavasti arvioimaan EU:n tuomioistuimessa.⁵

CETA ei läpäise kuluttajan törmäystestiä (...). Sopimus sisältää säännöksiä, jotka saattavat vaarantaa kuluttajansuojan nykyistä ja tulevaa tasoa.

Euroopan Kuluttajaliitto BEUC⁶

Kiista on myös yltänyt hallitukseen ja parlamentteihin saakka. Euroopan laajuisesti yli 2100 paikallis- ja aluehallitusta on julistautunut CETA-vapaaksi vyöhykkeeksi, usein puoluerajoja ylittävin päätöslauselmin.⁷ Kansalliset ja alueelliset parlamentit esim. Belgiassa, Ranskassa, Sloveniassa, Luxemburgissa, Irlannissa ja Alankomaissa ovat myös huolissaan CETA:sta. Lokakuussa 2016 neljän belgialaisen aluehallituksen (erityisesti Vallonian⁸) esittämät huolet sopimuksen kielteisistä vaikutuksista ja etenkin sopimuksen tarjoamista vaarallisista etuoikeuksista sijoittajille, lähes estivät liittohallitusta allekirjoittamasta CETA- sopimusta.

Onnittelemme teitä siitä, että olette säilyttäneet tiukan asenteenne CETA-sopimukseen, huolimatta kaikista teihin kohdistuneista paineista luopua tästä periaatteellisesta kannasta (...) Analyysin

CETA:sta korostaa monien kanadalaisten kansalaisjärjestöjen, mukaan lukien oman järjestömme, jakamia huolenaiheita.

Kanadan kansallinen maanviljelijöiden liitto, kirje Vallonian kansalle ja heidän edustajilleen⁹

CETA:a kaunistellaan, kritikoita mustamaalataan

Viimeisten kuukausien aikana Euroopan ja Kanadan kauppa-asioista vastaavat virkamiehet ovat käynnistäneet massiivisen propagandakampanjan tukeakseen CETA:n ratifiointiprosessia. EU:n kauppakommissaari Cecilia Malmström on luonnehtinut CETA:a ”hyvin edistykseksi”¹⁰ ja Saksan ulkoministeri Frank-Walter Steinmeyer sopimukseksi, joka tulee ”muovaamaan globalisaatiota” ”reilun kaupan” ja työntekijöiden etujen mukaiseksi.¹¹

Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Donald Tusk on leimannut sopimuksen kritikoita ”kauppa-huligaaneiksi”,¹² jotka elävät ”totuuden jälkeisessä todellisuudessa”.¹³ Konservatiiveja edustavat mepit Daniel Caspary ja Elmar Brok puolestaan ovat väittäneet, että kritiikot ”lietsovat huolia ja pelkoja, joilla ei ole mitään tekemistä CETA:n varsinaisen tekstin kanssa”.¹⁴ Suuri osa mediasta on liittynyt CETA:n kannatuskuoroon väittäen, että ”paljon siitä kritiikistä, mikä saattaa olla oikeutettua TTIP:n kohdalla, ei pitäisi CETA:an” (saksalainen uutissivusto *Spiegel Online*¹⁵). Kun Vallonian hallitus viivytti CETA:n allekirjoittamista parlamentissa pidetyn, 70 tuntia kestäneen julkisen kuulemistilaisuuden jälkeen,¹⁶ median kommentaattorit väittivät päätöksen ”perustuneen yleiseen globalisaatiovastaisuuteen, mikä pääasiassa vetoaa tunteisiin jättäen tosiasiat pitkälle huomiotta”.¹⁷ EU-parlamentin kansainvälisen kaupan valiokunnan puheenjohtaja, sosialidemokraattinen meppi Bernd Lange, kutsui Vallonian vaatimusta neuvotella CETA uudelleen ”seuraavaksi askeleeksi EU:n tuhoamisessa”.¹⁸

Mikä on uusi suosittu mediakehitys sopimusten vastustajien mielipiteille heidän sivuuttamiseksi keskustelusta? Eristäytymispolitiikka.

Murray Dobbin, kanadalainen journalisti¹⁹

Petolliset julistukset

CETAn kannattajien viimeisin PR-tempaus on tuottanut 39 (!) julistusta ja lausuntoa, jotka täydentävät sopimustekstiä.²⁰ Näiden julistusten ja lausuntojen avulla on pyritty hälventämään huolia

sosialidemokraattien, ammattiliittojen ja laajemman yleisön keskuudessa. Näissä piireissä pelätään CETA:n uhkaavan julkisia palveluja ja työelämään ja ympäristöön liittyviä standardeja sekä vaarantavan hallitusten oikeudet säännellä yleisen edun nimissä. Tosiasiallisesti edellä mainitut julistukset ja lausunnot eivät kuitenkaan korjaa CETA:n puutteita.

Kaikki julistukset yhtä lukuun ottamatta ovat yksipuolisia. Myös Belgian lausunto (josta liittovaltion hallitus ja aluehallitukset sopivat ylittääkseen Vallonian asettaman esteen ratifiointiprosessille) ja Euroopan komission ja neuvoston yhteinen asiakirja CETA:n kiistanalaisista sijoittajan oikeuksista, kuuluvat tähän yksipuolisten julistusten joukkoon. Kuten Centre for European Policy Studies-ajatuspaja (CEPS) on osoittanut, nämä yksipuoliset julistukset "eivät tarjoa sitovaa tulkintaa CETA:sta (...) eivätkä ole oikeudellisesti sitovia EU-säädöksiä".²¹ Toisin sanoen niillä ei ole minkäänlaista oikeudellista painoarvoa.

Valitettavasti yhteinen tulkitseva "väline" on suurimmaksi osaksi taitavaa petosta.

Scott Sinclair & Stuart Trew, Canadian Centre for Policy Alternatives²²

Tilanne on eri EU:n ja Kanadan "yhteisen tulkitsevan välineen" kohdalla, jonka Ottawa ja Bryssel sorvasivat yhdessä. Se on oikeudellisesti sitova asiakirja, joka tulisi huomioida tulkittaessa CETA:a tulevissa kiistoissa. Enimmäkseen tämä asiakirja kuitenkin jäisi vaille seurauksia. Vaikka tulkitseva väline saattaa kuulostaa vakuuttavalta niistä, jotka eivät ole perehtyneet syvällisesti CETA:n tekstiin, se ei saksalaisen oikeustieteen professorin Markus Krajewskin mukaan tarjoa "mitään oikeudellisesti varmoja parannuksia, tai ratkaisuja kiistanalaisiin tai kriittisiin kohtiin".²³ Tulkitseva väline on lyhyesti sanottuna "taitavaa petosta".²⁴

Tyhjät sanat sääntelyoikeudesta

Otetaan esimerkiksi valtioiden oikeus säännellä yleisen edun nimissä. Ottawan ja Brysselin yhteisessä tulkitsevassa välineessä sanotaan: "CETA:ssa säilytetään Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Kanadan oikeus hyväksyä ja soveltaa omia lakejaan ja asetuksiaan, joilla säännellään taloudellista toimintaa yleisen edun nimissä, saavuttaakseen lainmukaisia yhteiskuntapolitiikan tavoitteita", jotka ulottuvat kansanterveydestä sosiaaliseen suojeluun ja kuluttajansuojaan (artikla 2). Tämä vakuuttelu kuulostaa hyvältä. Mutta kuten kanadalaiset kauppa-asiantuntijat Scott Sinclair ja Stuart Trew asian selittävät, "kriittinen julkilausumasta puuttuva kohta on se, että vaikka osapuolet säilyttävät oikeutensa säännellä, niiden pitää tehdä se noudattaen

velvoitteitaan ja sitoumuksiaan CETA:ssa".²⁵ Vaikka jokin valtio siis periaatteessa voisi hyväksyä uuden lain CETA:n voimassa ollessa, tämä maa voitaisiin pakottaa maksamaan miljardikorvauksia, jos kyseisen lain todettaisiin rikkovan CETA-sopimuksen maalle asettamia velvoitteita ulkomaisia sijoittajia kohtaan. Tulkitseva väline ei muuta tätä. Siksi vakuuttelu sääntelyoikeuden säilymisestä on melko tarkoituksetonta.

Ne joilla oli epäilyksiä mutta vakuutuivat tästä, eivät tiedä kovin paljon lainsäädännöstä.

Simon Lester, vapaakauppamyönteinen CATO Institute, EU:n ja Kanadan tulkitsevan välineen ensimmäisestä versiosta²⁶

CETA:n tekstiin liittyvät julistukset ovat täynnä samantapaisia harhaanjohtavia lausuntoja, jotka kiertävät sopimuksen keskeiset ongelmat. Tarkastelkaamme seuraavaksi joitakin avainasemassa olevia kappaleita ja kysymyksiä, paljastaaksemme CETA:n tukijoiden suuren huijausyrityksen, jolla he yrittävät kerätä kannatusta hankkeelle, joka tosiasiallisesti on hyökkäys demokratiaa, työntekijöitä ja ympäristöä vastaan.

CETA:n tekstiin liittyvät julistukset ovat täynnä samantapaisia harhaanjohtavia lausuntoja, jotka kiertävät sopimuksen keskeiset ongelmat. Tarkastelkaamme seuraavaksi joitakin avainasemassa olevia kappaleita ja kysymyksiä, paljastaaksemme CETA:n tukijoiden suuren huijausyrityksen, jolla he yrittävät kerätä kannatusta hankkeelle, joka tosiasiallisesti on hyökkäys demokratiaa, työntekijöitä ja ympäristöä vastaan.

Huijaus #1: CETA suojelee työntekijöiden oikeuksia

Euroopan komissio ylistää CETA:n "vahvoja sääntöjä työntekijöiden oikeuksista".²⁷

Todellisuudessa työntekijöiden suoja CETA:ssa on heikko. Luku 23, joka koskee kauppaa ja työtä, on täynnä hyviä aikomuksia, kuten että "osapuoli ei voi pysyvällä tai toistuvalla toiminnalla tai toimimatta jättämällä laiminlyödä työläinsäädäntönsä ja -normiensä tehokasta täytäntöönpanoa rohkaistakseen kauppaa tai sijoituksia" (artikla 23.4.3). CETA:n mukaan mitään rangaistusta ei kuitenkaan seuraa siitä, jos jokin EU-maa, Kanada, tai näissä maissa toimivat yhtiöt rikkovat tällaista sääntöä. CETA:n työtä koskevia sääntöjä ei voi panna toimeen kaupapakotteiden tai korvausten avulla (artiklat 23.10 ja 23.11.1) toisin kuin sopimuksen muita osia, esimerkiksi sijoittajan oikeuksia koskevaa osiota. CETA:ssa työntekijöiden

oikeuksien rikkominen johtaisi vain ei-sitovaan keskustelujen ja suositusten prosessiin.

Muuttaako yksikään 39stä CETA-sopimusta täydentävästä julistuksesta edellä mainittuja tosiasioita? Ei.

Me seisomme Euroopan työntekijöiden ja kansalaisyhteiskunnan jäsenten rinnalla, jotka yhdessä mobilisoivat vastarintaa Saksassa, Itävallassa, Belgiassa ja muualla vastustaakseen CETA:a, joka sisältää monet samoista vaarallisista ehdoista kuin TTIP.

Linda Silas, Kanadan sairaanhoitajien ammattiliittojen keskusjärjestön puheenjohtaja²⁸

Eurooppalaiset ja kanadalaiset ammattiliitot ovat ehdottaneet, että laadittaisiin pöytäkirja,²⁹ jolla CETA:n työtä koskevat säännöt muutettaisiin tehokkaasti toimeenpanokelpoisiksi. Kysymys on tärkeä ammattiliitoille, koska ne pelkäävät, että CETA vaarantaisi työtä koskevia standardeja, koska työnantajat voivat helpommin siirtää pääomaa paikkoihin, joissa standardit ovat matalia ja toimeenpano heikkoa.³⁰

Aikaisemmat kokemukset esim. EU:n Kolumbian ja Korean kanssa solmimien kauppasopimusten ei-sitovista työelämää koskevista luvuista osoittaa sen, että Euroopan komissio ei toiminut, vaikka ay-liike oli tuonut esille räikeitä, hyvin dokumentoituja työntekijöiden oikeuksien loukkauksia. Toistaessaan ammattiliittojen vaatimuksia Saksan sosialidemokraatit ovat myös painottaneet, että ”yhteisymmärryksen saavuttaminen CETA:sta edellyttää, että (...) kehitetään sanktiomekanismi (...) jolla voidaan puuttua standardien rikkomuksiin työelämässä, sosiaali- ja ympäristöasioissa”.³¹

Ammattiliitoille tarjotaan katsauksia ja seuranta, toisin kuin ulkomaisille sijoittajille, jotka voivat turvautua erikoistuomioistuimiin, jotka voivat määrätä valtioita maksamaan sijoittajille miljoonien dollarien korvaukset.

Owen Tudor, Britannian ammattiliittojen keskusjärjestö (TUC), CETA:n yhteisestä tulkitsevasta välineestä³³

CETA:aan liitetyt julkilausumat ovat kuin märkä rätti ay-liikkeen kasvoille. Yksikään EU:n jäsenmaa ei nostanut esille työntekijöiden oikeuksia yksipuolisissa julkilausumissaan. Pitkät jaksot ”tulkitsevassa välineessä” vain toistavat CETA:n merkityksetöntä tekstiä työntekijöiden oikeuksista, esimerkiksi sen, että EU ja Kanada ”eivät voi höllentää

työlainsäädäntöään rohkaistakseen kauppaa tai houkutelakseen investointeja” (artikla 8a).

Tulkitsevassa välineessä myös epäsuorasti myönnetään, että työntekijöiden suoja CETA:ssa ei ole sitova, koska tulkitsevassa välineessä luvataan ”aloittaa kyseisten säännösten uudelleentarkastelu varhaisessa vaiheessa ottaen huomioon (...) määräysten tehokkaan täytäntöönpanon” (artikla 10 a). Tähän mennessä ay-liikkeen runsas palaute ei ole tuonut sisällöllisiä muutoksia CETA:n työtä koskevaan lukuun viisi vuotta kestäneiden neuvottelujen ja sopimustekstin kaksi vuotta kestäneen laillisuustarkastelun aikana. Kuinka vakavasti tällaiseen lupaukseen voi silloin suhtautua? The Canadian Trade Justice Movement, joka toimii kaikkien Kanadan suurimpien ammattiliittojen, ammattiliittojen keskusjärjestön Canadian Labour Congressin ja useiden kansalaisjärjestöjen edustajana, ei näytä elättelevän suuria toiveita. Se on haukkunut välinettä ”näytöksi ylimielisestä alentuvuudesta,” ottaen huomioon kaikki ne hyvin konkreettiset muutosehdotukset, joita liitot ovat sopimukseen esittäneet.³²

Työntekijöiden oikeuksien matalalla statuksella CETA:ssa voisi olla vakavia seurauksia. Monet osiot sopimuksessa saattaisivat vaarantaa vakavasti työntekijöiden ja ammattiliittojen kovan työn kautta saavuttamat oikeudet: CETA:n julkisia hankintoja koskevat säännöt voisivat johtaa kanteisiin, kun viranomaiset sitovat hankinnat sosiaaliin kriteereihin, kuten minimipalkkaan tai työehtosopimukseen. Ulkomaisten sijoittajien etuoikeudet CETA:ssa saattaisivat johtaa kalliisiin oikeusjuttuihin valtioita vastaan, ellei valtiovalta puuttuisi pitkiin lakkoihin. Aluehallintojen asettamat pakolliset alarajat sairaaloiden tai hoitokotien henkilöstömitoitukselle saattaisivat myös johtaa korvauskanteisiin. Kotimaisen sääntelyn heikentäminen voisi luoda uusia esteitä sen varmistamiseksi, että palvelujen tuottajat noudattavat työlainsäädäntöä. Lista jatkuu loputtomiin (katso Making sense of CETA:n³⁴ analyysi CETA:n eri luvuista).

Lopuksi CETA tulee todennäköisesti johtamaan huomattaviin työpaikkojen menetyksiin. Tuftsin yliopiston syyskuussa 2016 julkaiseman tutkimuksen mukaan³⁵ voitaisiin menettää kaiken kaikkiaan 230 000 työpaikkaa. Työpaikkojen menetys hillitsisi palkkojen nousua ja vuoteen 2023 mennessä työntekijöiden vuosiansiot olisivat laskeneet keskimäärin 1776€ Kanadassa ja 316 – 1331€ Euroopassa (riippuen maasta ja verrattuna skenaarioon ilman CETA:a). Tutkijat ennustavat myös poliittisesti vaarallista eriarvoisuuden lisääntymistä, sillä hyödyt CETA:sta menisivät valtaosin pääoman omistajille, ei työntekijöille. Ennusteet työpaikkojen vähenemisestä heijastelevat kokemuksia aikaisemmista kauppasopimuksista kuten Pohjois-

Amerikan vapaakauppasopimuksesta NAFTA:sta (katso yhdysvaltalaisen ammattiliiton AFL-CIO:n arvio).³⁶

Euroopan ja Kanadan poliittisten päättäjien on korkea aika herätä tosiasiaan, ettei kaupan vapauttaminen välttämättä luo lisää työpaikkoja vaan sen sijaan sisältää huomattavan riskin hyvinvoinnin menetyksistä, kasvavasta eriarvoisuudesta ja pirstaloitumisesta – kaikki lähteitä, jotka ruokkivat tyytymättömyyden vyöryä.

Ekonomistit Servaas Storm & Pierre Kohler³⁷

Vaikka kannattajat siis väittävät, että CETA suojelee työntekijöitä, se kuitenkin edistää pikemminkin hyvin harvojen rikkautta ja valtaa. Työntekijät eivät saa mitään muuta kuin epäjohtonmukaista, hyvän mielen tuottamiseksi tarkoitettua retoriikkaa. Ylimääräiset julkilausumat ja välineet eivät muuta tätä.

Huijaus #2: CETA on hyvä sopimus ympäristölle

Euroopan komission mukaan CETA sisältää ”vahvat säännöt (...) ympäristön suojelemiseksi”.³⁸

CETA:n tekstin tarjoama todellinen suoja ympäristölle on kuitenkin heikko. Kuten työtä koskeva luku, luku 22 kestävästä kehityksestä ja luku 24 kaupasta ja ympäristöstä sisältävät kaunistavaa puhetta siitä, ”että kaupalla voidaan osallistua kestävä kehityksen edistämiseen”, ja ”suosia ympäristönsuojelua” ja niin edelleen. Mutta kuten työtä koskevassa luvussa, CETA:n ympäristöluvunkaan sääntöjä ei voida panna toimeen kauppapakotteiden tai taloudellisten seuraamusten uhalla, jos niitä rikotaan. Ympäristöriskosten uhrin ei voi nostaa kanteita ympäristöluvun perusteella. CETA ei myöskään sisällä ehtoja, jotka sallisivat, että pikaisesti tarvittava ympäristö- ja ilmastopolitiikka asetettaisiin sellaisten sääntöjen edelle, jotka muutoin saattaisivat vaarantaa hallitusten asettamia tavoitteita, tai että ympäristö- ja ilmastopolitiikka muulla tavalla suljettaisiin tavoitteita vaarantavien sääntöjen ulkopuolelle.

CETA:ssa on monta sääntöä, jotka tulevat vaikeuttamaan taistelua ilmastomuutosta vastaan ja ympäristönsuojelua: CETA:n sijoittajan oikeudet voisivat laukaista saastuttavien yhtiöiden nostamia kalliita kanteita, kun hallitukset kieltävät tai sääntelevät likaisia kaivoksia tai haluavat luopua fossiilisten polttoaineista. Maataloussektorin vapauttaminen ja korkeiden standardien ohut suoja ruoantuotannossa laajentaisi ruoantuotannossa maatalouden teollista mallia, joka on jo tuhoamassa

maapallon. CETA:n julkisia hankintoja koskevia sääntöjä voitaisiin käyttää ympäristökriteerien ohittamiseen viranomaisten hankintakäytännöissä. CETA:n sääntely-yhteistyötä koskevien säännösten puitteissa monimutkaiset ja läpinäkymättömät menettelyt voisivat johtaa ympäristönsuojelun alasajoon ja toimimattomuuteen tulevaisuudessa. Kun CETA suosii enemmän kauppaa, tuotantoa ja raaka-aineiden louhintaa, kasvihuonepäästöt todennäköisesti kasvaisivat. (Katso Making Sense of CETA,³⁹ josta löytyy analyysi eri luvuista.)

CETA menee päinvastaiseen suuntaan kuin kansainväliset sitouksemme rajoittaa globaali lämpeneminen niin että lämpötilan nousu jää alle 2C°.

Ympäristönsuojelijat Nicolas Hulot (Ranska), David Suzuki (Kanada) ja Karel Mayrand (Quebec)⁴⁰

Sisältävätkö lukuisat CETA:an liittyvät julkilausumat mitään sellaista, mikä vähentäisi CETA:n uhkaa ympäristölle? Eivät oikeastaan.

EU:n ja Kanadan yhteinen ”tulkitseva väline” viittaa CETA:n oletettuihin ”laaja-alaisiin ja sitoviin työntekijöiden oikeuksia ja ympäristönsuojelua koskeviin sitoumuksiin” (artikla 7b). Tulkitseva väline ei kuitenkaan takaa sitoumusten tehokasta toimeenpanoa paremmin kuin CETA:n teksti. Epäsuorasti välineessä myönnetään, että CETA:n ympäristön suoja on hampaaton, sillä siinä luvataan aloittaa kyseisten säännösten uudelleentarkastelu ”varhaisessa vaiheessa” ottaen huomioon ”määräysten tehokkaan täytäntöönpanon” (artikla 10a). Mutta kannattaa jälleen kysyä: kuinka vakavasti tällaiseen lupaukseen voi suhtautua, kun esim. ay-liikkeen runsas palaute CETA:n ympäristöä ja työtä käsittelevien lukujen täytäntöönpanosta on jätetty huomiotta viisi vuotta kestäneiden neuvottelujen ja sopimustekstin kaksi vuotta kestäneen laillisuustarkastelun aikana?

On todennäköistä, että CETA:a ja TTIP:ia koskevat sopimusesitykset tulevat vaikeuttamaan EU:n nykyistä ja tulevaa sääntelyä kansanterveyden, ympäristön- ja kuluttajansuojan aloilla. EU:n ennalta varautumisen periaatetta ja sen soveltamista tulevaisuudessa ei ole ankuroitu ja turvattu tarpeeksi hyvin sopimusteksteissä.

Oikeustieteen professori Peter-Tobias Stoll, University of Göttingen⁴³

Kuluttaja- ja ympäristöryhmät ovat kutsuneet

”tulkitsevaa välinettä” huonoksi pilaksi koskien ennalta varautumisen periaatetta.⁴¹ Periaate on vahvistettu EU:n perussopimuksissa ja antaa päättäjille oikeuden esimerkiksi kieltää tuotteen, jos epäillään että on olemassa riski, että tuote voi olla vahingollinen – vaikka kiistatonta tieteellistä yksimielisyyttä vahingollisuudesta ei olisikaan. CETA:n teksti ei mainitse ennalta varautumisen periaatetta, mutta viittaa sen vastakohtaan, ns. ”tieteelliseen” lähestymistapaan, jonka mukaan riski on todistettava yksiselitteisesti ennen kuin tuote voidaan kieltää (artiklat 24.11.2c ja 25.2.2b).⁴²

Sen sijaan että ”yhteinen tulkitseva väline” turvaisi ennalta varautumisen periaatteen CETA:ssa, EU ja Kanada ”vahvistavat uudelleen kansainvälisissä sopimuksissa tekemänsä varotoimia koskevat sitoumuksensa” (artikla 1d). Saksan Maan Ystävät (BUND) kertoi Corporate Europe Observatorylle, että tämä viittaus kansainvälisiin sopimuksiin, (joihin kuuluu esim. Maailman kauppajärjestö WTO), saattaisi jopa pahentaa CETA:n vaikutusta ennaltaehkäiseviin varotoimiin. WTO sallii ainoastaan tilapäisiä toimia ennalta varautumisen periaatteen pohjalta: tämä on yksi syy siihen, että EU on hävinnyt Kanadan ajamia kanteita EU:n hormoni-lihan tuontikieltoa ja tiukkaa GMO-politiikkaa vastaan WTO:ssa. Se että tulkitseva väline uudelleen vahvistaa sopimuksia, joiden nojalla EU on hävinnyt kanteita soveltaessaan ennalta varautumisen periaatetta, on ”absurdi farssi”, väittää BUND.

Jos poliitikot kutsuvat CETA:a kansainvälisen kaupan kultastandardiksi, he kieltävät sen kohtalokkaat heikkoudet. CETA:n kohdalla peltiä myydään kultana.

Matthias Flieder, ympäristöjärjestö Greenpeace⁴⁷

Erillisessä, yksipuolisessa julistuksessaan (numero 7 neuvoston pöytäkirjassa⁴⁴), Euroopan komissio toteaa että ”mikään CETA-sopimuksessa ei estä soveltamasta Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa vahvistettua ennalta varautumisen periaatetta.” Kanadalaiset kauppa-asiantuntijat Scott Sinclair ja Stuart Trew ovat väittäneet että tämä on ”kynnistä asian kiertämistä, sillä loukatut sijoittajat tai Kanadan valtio voisivat silti haastaa EU:ta tai sen jäsenmaita oikeuteen sellaisista varotoimenpiteistä, jotka rikkovat CETA:n investointeja, kotimaista sääntelyä, rajat ylittävää kauppaa, kaupan teknisiä esteitä jne. koskevia sääntöjä.”⁴⁵ Suolaa haavoihin lisää se, että yksipuoliset julistukset ”eivät tarjoa sitovaa tulkintaa CETA:sta (...) eivätkä ne ole laillisesti sitovia EU-säädöksiä”.⁴⁶

Lyhyesti sanottuna CETA:an liittyvä ympäristömyönteinen retoriikka on melko tyhjää ja

tarkoituksetonta. Se ei ole muuta kuin yritys viherpestä sopimusta. Tämä merkitsee todellista uhkaa sekä ympäristölle että vahvoille toimille planeetan pelastamiseksi ilmastokatastrofilta.

Huijaus #3: CETA:n sijoittajan oikeudet turvaavat sääntelyoikeuden ympäristön, kansanterveyden ja muiden yleisten etujen suojelemiseksi

Euroopan komission mukaan ”CETA-sopimuksessa varmistetaan sijoitusuoja ja säilytetään valtioiden oikeus sääntelyyn yleisen edun nimissä, myös silloin kun sääntely koskee ulkomaista sijoitusta”.⁴⁸

Kriittinen kohta, joka taas puuttuu tästä lausunnosta, on se, että vaikka osapuolilla on oikeus säännellä, sääntelyn on noudatettava CETA:n asettamia velvoitteita ja sitoumuksia. CETA:n kahdeksas sijoituksia koskeva luku takaa samat laajat 'aineelliset' oikeudet ulkomaisille sijoittajille kuin monet jo olemassa olevat kansainväliset sopimukset. Näissä sopimuksissa sijoittajan aineellisiin oikeuksiin kuuluvat mm. suoja suoraa ja välillistä pakkoluovutusta vastaan (CETA:ssa artikla 8.12) ja oikeudenmukaista ja tasapuolista kohtelua takaava velvoite (CETA:ssa artikla 8.10).⁴⁹

Sopimusten sijoittajille takaamat oikeudet, mukaan lukien edellä mainitut määräykset, ovat toimineet oikeudellisena perustana sadoille sijoittajien nostamille kanteille valtioita vastaan. Kanteisiin on sisältynyt kanteita kansanterveyteen, ympäristönsuojeluun ja muihin yleisiin etuihin liittyvää sääntelyä vastaan. Yhtiöiden ylimitoitettut oikeudet antaisivat sijoittajille mahdollisuuden käynnistää monta räikeätä hyökkäystä CETA:n nojalla. Esimerkkeihin tämäntyyppisistä aikaisemmista tapauksista kuuluu energiayhtiö Vattenfallin 1,4 miljardin euron kanne, joka koski Hampurin kaupungin hiilivoimalalle asettamia ympäristönormeja (riita sovittiin sen jälkeen, kun Saksa suostui heikentämään normeja). Samaa kategoriaan kuuluu myös kaivosyhtiö Bilconin 101 miljoonan dollarin kanne Kanadaa vastaan, joka johtui siitä, että Kanada torjui ison louhoksen avaamisen sen jälkeen, kun vaikutusten arvioinnissa oli paljastunut potentiaalisia kielteisiä sosiaalisia ja ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia. (Kanada hävisi jutun).⁵⁰

Transatlanttisten sijoitusten suuren volyymin ja virran valossa sijoittajansuojan sisällyttäminen TTIP:iin ja CETA:aan tulee mahdollisesti johtamaan suureen määrään

sijoittajan ja valtion välisiä oikeusjuttuja ja näin ollen korkeisiin oikeudenkäyntikustannuksiin ja julkisista budjeteista maksettaviin, miljardeihin nouseviin vahingon-korvauksiin.

24 EU-maata edustavan 101 oikeustieteen professorin lausunto, jossa vastustetaan CETA:n & TTIP:in sijoittajanoikeuksia⁵¹

CETA:ssa tribunaalit, jotka ratkaisevat yritysten nostamia kanteita, eivät voi määrätä hallituksia kirjoittamaan lakia uudestaan (artikla 8.39.1). Mutta ei ole vaikeata kuvitella mitä tapahtuisi, jos monikansallisille yrityksille annettaisiin valta vaatia hiuksia nostattavia summia korvaukseksi julkisista päätöksistä: Poliitikot tulisivat vastahakoisiksi, kun pitäisi päättää suuryritysten vastustamista varotoimista. Edellä mainittu sovintoratkaisu Saksan ja Vattenfallin välillä sekä isojen tupakanvalmistajien uhkaukset ja oikeusjutut, jotka viivästyttivät tupakoinninvastaisten sääntöjen implementointia Kanadassa ja Uudessa Seelannissa, ovat esimerkkejä sääntelyn jähmettymisestä.

Varmistavatko CETA:a koskevat julistukset valtioiden sääntelyoikeuden? Eivät.

Miten hallitukset tulevat reagoimaan, kun ne kohtaavat melko pienen riskin hävitä CETAn nojalla nostetun oikeusjutun? Jos summat liikkuvat sadoissa miljoonissa tai miljardeissa dollareissa, voidaan olettaa, että jokainen vastuuntuntoinen hallitus miettii tällaista riskiä kahteen kertaan.

Oikeustieteen professori Gus van Harten, Osgoode Hall Law School⁵³

EU:n ja Kanadan ”tulkitsevassa välinessä” sanotaan, että ”CETA:ssa täsmennetään, että valtiot voivat muuttaa lakejaan riippumatta siitä, onko tällä mahdollisesti kielteinen vaikutus investointiin tai sijoittajan voitto-odotuksiin” (artikla 6b). Tämäkään tulkitsevan välineen toteutus ei vastaa CETAn investointilukuun esitettyyn kritiikkiin. Kuten kanadalainen oikeustieteen professori Gus van Harten selittää: ”ongelma ei ole se, että CETA suoraan estäisi lakeja ja sääntelyä, vaan se, että tiettyjen lakien ja sääntelytoimenpiteiden toimeenpanosta tulee liian riskialtista, kun niihin liittyy epävarma ja mahdollisesti valtavan kokoinen hintalappu (...) Riskin olemassaolo - so. valtiolle lankeava riski potentiaalisesti massiivisesta korvausvastuusta - on se, mikä antaa ulkomaisille sijoittajille erityisen neuvotteluvoiman, jolla voidaan heikentää demokraattista sääntelyä.”⁵²

Lisäksi ”tulkitseva väline” sisältää pitkän listan harhaanjohtavia ja joskus asiaperäisesti virheellisiä

väitteitä CETA:n investointiosasta. Siinä väitetään esim. että:

- ”CETA ei johda siihen, että ulkomaisia sijoittajia kohdeltaisiin suotuisammin kuin kotimaisia sijoittajia” (artikla 6a). Mutta CETA antaa ulkomaisille sijoittajille etuoikeuden ohittaa kotimaisia tuomioistuimia ja haastaa valtioita oikeuteen suoraan rinnakkaisissa tribunaaleissa - kotimaisilla yrityksillä (ja kansalaisilla) ei yksinkertaisesti ole tällaista oikeutta.
- ”CETA sisältää selkeästi määriteltyjä investointisuojustandardeja (...) ja siinä esitetään riidanratkaisutuomioistuimille selkeät ohjeet siitä, miten näitä standardeja olisi sovellettava” (artikla 6c). Tämä ei ole totta. Monet CETA:n investointeja koskevista säännöksistä ovat epäselviä ja jättävät runsaasti tilaa tulkinnoille, joka avaa oven täysin ennalta arvaamattomille päätöksille. (Gus van Harten käy läpi joitakin esimerkkejä analyysissään tulkitsevasta välineestä⁵⁴).
- ”Lisäksi CETA:ssa täsmennetään, että mahdolliset sijoittajalle koituvat korvaukset perustuvat tuomioistuimen objektiiviseen päätökseen, eivätkä ne voi olla suurempia kuin sijoittajan kärsimä tappio” (artikla 6b). Tätä voitaisiin käsittää takeeksi siitä, että sijoittajille korvataan vain projektiin käytetyt rahat. Alan laajassa oikeuskäytännössä voitto-odotuksia pidetään kuitenkin yleensä osana ”sijoittajan kärsimää menetystä”. Tämä tarkoittaa sitä, että CETA-tribunaalit voisivat määrätä valtioita maksamaan rajattomia korvauksia – sisältäen sijoittajien menetyt tulevat voitot (kuten tapauksessa, jossa Libya määrättiin maksamaan 900 miljoonaa dollaria korvauksia turisminprojektin ”menetetyistä voitoista”, vaikka sijoittaja oli investoinut vain 5 miljoonaa dollaria eikä rakentamista koskaan aloitettu).⁵⁵

On perustavaa laatua oleva ongelma, että sijoittajien oikeuksia vahvistetaan uusilla kansainvälisillä oikeuksilla ja menettelyillä, kun etusijalla pitäisi olla muiden ongelmien, kuten esimerkiksi työntekijöiden oikeuksien paremman toimeenpanon ratkaiseminen.

Saksan ammattiliitojen keskusjärjestö DGB⁵⁶

Toisin kuin CETA:n kannattajat väittävät, CETA tulee siis pikemmin pakottamaan hallituksia maksamaan

sääntelystä kuin turvaamaan sääntelyoikeutta - oli kyseessä sitten ympäristö, terveys tai muu yleinen etu. Tämä uhka yksistään on vedenpitävä keino pelotella päättäjiä ja potentiaalisesti rajoittaa tarvittavaa politiikkaa.

Huijaus #4: CETA suojelee julkisia palveluja, kuten terveydenhuoltoa ja vesihuoltoa

Syyskuussa 2016 EU:n kauppakomissaari Cecilia Malmström vakuutti Itävallan parlamentille (ja melkein samoin sanoin myös Belgian parlamentille): ”Mitä sitten julkisista palveluista – jotka täällä kulkevat nimellä 'Daseinsvorsorge' – kuten terveydenhuolto? Tämä sopimus suojelee niitä. Yksiselitteisesti. Viranomaiset – paikalliset, alueelliset ja kansalliset – voivat edelleen vapaasti organisoida julkisia palveluja kuten haluavat. Ei ole mitään velvoitetta kenellekään yksityistää mitään. Ja jos palveluja jo on yksityistetty, ne voidaan kansallistaa uudelleen.”⁵⁷

Todellisuudessa CETA-teksti on vaarallinen julkisille palveluille.

Suurin uhka julkisille palveluille tulee luultavasti sijoittajien laajoista oikeuksista CETA:n kahdeksannessa luvussa. Kanada, EU ja sen jäsenmaat ovat kirjanneet joukon julkisia palveluja koskevia varauksia ja poikkeuksia CETA:an. Nämä varaukset eivät kuitenkaan koske sijoittajan ja valtion välisen riitojenratkaisun sääntöjä (luku 8, osa F), eikä sijoittajansuojan vaarallisimpia määräyksiä, kuten pakkoluovutuksen kieltä (artikla 8.12) ja oikeudenmukaisen ja tasapuolisen kohtelun velvoitetta (artikla 8.10). Tämä asettaa sääntelyn julkisen sektorin herkällä aloilla - kuten koulutuksessa, vesihuollossa, terveydenhuollossa, sosiaalipalveluissa ja eläkejärjestelmissä - alttiiksi sijoittajien monenlaisille kalliille kanteille.

Julkisten palvelujen sääntely on ollut sijoittajien ja valtioiden välisten riitojen kohteena joka puolella maailmaa. Kun Argentiina taloudellisten kriisien johdosta vuosina 2001-2002 jäädytti tariffeja varmistaakseen energian ja veden saatavuuden ihmisille, sitä vastaan nostettiin lukuisia kanteita. Viro puolustautuu tällä hetkellä 90 miljoonan euron kannetta vastaan kieltäytyttyään nostamasta vesimaksuja. Slovakia on jo määrätty maksamaan korkojen ja oikeudenkäyntikulujen lisäksi 22 miljoonaa euroa korvauksia, koska hallitus peruutti edellisen hallinnon terveydenhuoltoon liittyvät yksityistämiset vuonna 2002 ja vaati että sairausvakuutusyhtiöiden on toimittava voittoa tavoittelemattomalta pohjalta.⁵⁸

Vesialan julkisia toimijoita ei ole selkeästi jätetty CETA:n ulkopuolelle. Sanomme 'ei' CETA:n tekstille.

Saksan vesialan julkisten toimijoiden yhdistys⁵⁹

Kun komissaari Malmström siis väittää, että ”jos palveluja jo on yksityistetty, ne voidaan kansallistaa uudestaan” CETA:ssa, hän puhuu asian vierestä, sillä hallitukset saattaisivat joutua maksamaan miljardikorvauksia kansallistamis päätöksestä sijoittajalle. Päätöksen korvauksista tekisivät palkkiopohjalta työskentelevät välimiehet (ei riippumattomat tuomarit). Päätös perustuisi CETA:n ylimitoitettuihin sijoittajan etuoikeuksiin (eikä maan perustuslakiin, joka tasapainottaa omistajien oikeuksia), ja se voisi sisältää korvauksia voitto-odotuksista (jotka ovat harvoin korvattavia useimmissa perustuslaeissa).

Koska korvausriskiä ei voida arvioida, hallitukset saattaisivat luopua suunnitelmistaan palauttaa palvelut julkisen sektorin piiriin – jopa silloinkin, kun aikaisemmat yksityistämiset ovat epäonnistuneet. Tämä voisi uhata kasvavaa trendiä siirtää yleishyödyllisiä palveluja takaisin kuntien hoidettaviksi. Uhka voisi koskea vesihuoltoa (Ranskassa, Saksassa, Italiassa, Espanjassa, Ruotsissa ja Unkarissa), energiaverkkoja (Saksassa ja Suomessa) ja kuljetuspalveluja (Britanniassa ja Ranskassa). Se voisi uhata myös joidenkin Britannian kansallisen terveydenhuoltojärjestelmän (NHS) osien epäonnistuneiden yksityistämisten mahdollista perumista ja näin haitata pyrkimyksiä vahvistaa voittoa tavoittelemattomia terveyspalvelujentuottajia.

Mutta CETA:n investointiluku ei ole ainoa julkisia palveluja uhkaava vaara. Luku yhdeksän, joka koskee palvelukauppaa, sisältää myös velvoitteita, jotka voisivat tehdä yksityistämisten perumisista laittomia ja rajoittaa Malmströmin julistamaa viranomaisen vapautta ”organisoida julkisia palveluja haluamallaan tavalla”. Tämä johtuu siitä, että Kanadan, EU:n ja sen jäsenmaiden julkisia palveluja koskevat varaukset ovat hajanaisia, ja CETA:n palvelujen vapauttamisessa käytetyn negatiivisen listauksen vuoksi jokainen palvelusektori ja siihen liittyvät toimet, joita ei nimenomaan ole suljettu pois CETA:n velvoitteista, kuuluvat automaattisesti vapauttamisen piiriin.

Kolme esimerkkiä siitä, mitä tämä voisi käytännössä tarkoittaa:⁶⁰

- Markkinoille pääsyä koskevat säännöt CETA:n palvelukauppaa koskevassa luvussa saattavat vaikeuttaa pyrkimyksiä määrätä asianmukaisesta henkilöstömitoituksesta

sairaaloissa tai hoitokodeissa. Säännöksiä, jotka määrittelevät henkilöstön vähimmäismäärää sänkyä tai asukasta kohden, voitaisiin tulkita määrällisiksi kiintiöiksi, jotka ovat kiellettyjä CETA:ssa.

- 11 EU:n jäsenmaata on CETA:ssa sitoutunut vapauttamaan pitkäaikaishoidon, kuten vanhusten hoitokodit (Belgia, Kypros, Tanska, Ranska, Saksa, Kreikka, Irlanti, Italia, Portugali, Espanja ja Britannia). Tämä voisi haitata toimenpiteitä alan suojelemiseksi sellaisilta sijoittajien käyttämillä varojen tyhjentämisstrategioilta, jotka johtivat hoitokoteja Britanniassa yllä pitäneen Southern Crossin romahdukseen. Kestämätön bisnesmalli, joka perustui myyntiin ja takaisin vuokraukseen ajoi Southern Crossin vararikoon ja myllersi tuhansien vanhojen ihmisten elämän.
- Kanada on tehnyt varauksia CETA:an, jotka koskevat julkista liikennevakuutusta neljässä provinssissa. Kuluttajaryhmien mukaan autoilijat hyötyvät tästä alempina kustannuksina ja parempien korvausten muodossa vakavasti onnettomuuksissa loukkaantuneille. Muut provinssit eivät voisi ottaa käyttöön julkista liikennevakuutusta rikkomatta CETA:n markkinoillepääsyä koskevia velvoitteita.

Mikään kaunistelu ei voi peittää sitä tosiasiaa, että nämä kauppasopimukset tarjoavat etuja maapallon suurimmille yhtiöille, mutta hävittävät työpaikkoja ja tavallisille ihmisille tarkoitettuja julkisia palveluja.

Rosa Pavanelli, Julkisalojen kansainvälisen liiton (PSI) pääsihteeri ⁶¹

Sisältääkö Kanadan ja EU:n ”yhteinen tulkitseva väline” mitään, mikä suojelee julkisia palveluja? Vastaus on taas ei.

On olemassa esimerkkejä juridisista muotoiluista julkisten palvelujen suojelemiseksi tehokkaasti. Helmikuussa 2016 Wienin työntekijäyhdistys (AK-Wien) ja Euroopan julkisen alan ammattiliiton kattojärjestö (EPSU) julkaisivat raportin, joka sisälsi ”malliklausuuleja julkisten palvelujen poissulkemiseksi kauppa- ja investointisopimuksista”. Yksi klausuuleista alkaa näin: ”Tämä sopimus ei koske julkisia palveluja eikä toimenpiteitä julkisten palvelujen sääntelemiseksi, tarjoamiseksi tai rahoittamiseksi”.⁶² Sitten seuraa pitkä määritelmä julkisista palveluista (jollaista ei muuten löydy mistään

kohtaa CETA-tekstistä).

Kanadan ja EU:n CETA:a ”tulkitseva väline” ei sisällä tällaista selvää kieltä. Pikemminkin se sisältää harhaanjohtavia väitteitä, jotka kiertävät CETA:n tärkeimpiä ongelmia, mutta saattavat kuulostaa vakuuttavalta sellaisten ihmisten mielestä, jotka eivät ole kauppapolitiikan asiantuntijoita. Välineen artiklassa 4c esimerkiksi toistetaan, että CETA ei ”estä hallituksia (...) saattamasta takaisin valtion valvontaan aikaisemmin yksityistettyjä palveluja” (vaikka CETA tulee mahdollisesti tekemään tällaiset kansallistamiset liian kalliiksi ja sen takia liian riskialttiiksi toteuttaa). Artiklassa 11 taas väitetään, että ”CETA ei myöskään estä kumoamasta päätöstä veden kaupallisen käytön sallimisesta” (vaikka CETA tulee tekemään myös nämä päätökset mahdollisesti liian kalliiksi ja siten liian riskialttiiksi toteuttaa.)⁶³

Julistus vähättelee CETA:n haittoja julkisille palveluille.

Oikeustieteen professori Gus van Harten, Osgoode Hall Law School, yhteisestä tulkitsevasta välineestä⁶⁴

Lyhyesti sanottuna CETA rajoittaa ankarasti hallitusten kykyä luoda, laajentaa, ottaa uudelleen haltuunsa ja säännellä julkisia palveluja. Tämä uhkaa ihmisten oikeuksia saada vesi- terveydenhoito- ja energiapalveluja, ja uhkaa myös työolosuhteita näillä aloilla. Väite, että CETA suojelee julkisia palveluja - muuttamatta niitä sopimusehtoja, jotka toimivat päinvastaiseen suuntaan - on parhaimmillaan toiveajattelua.

Huijaus #5: CETA perustaa riippumattoman tuomioistuimen ratkaisemaan sijoittajan ja valtion välisiä riitoja

Euroopan komissio väittää, että CETA:n myötä perustetaan investointituomioistuinjärjestelmä (jonka osa mediasta on muuttanut oikeaksi ”investointituomioistuimeksi”), joka on ”riippumaton” ja tulee ratkaisemaan riitoja sijoittajien, Kanadan, EU:n ja sen jäsenmaiden välillä ”puolueettomasti”.⁶⁵

CETA:n luku 8, osa F, joka käsittelee ”investointiriitoja sijoittajien ja valtioiden välillä”, takaa yhtiöille oikeuden ohittaa kansallisia tuomioistuimia ja esittää suoraan toimeenpanokelpoisia, miljardeihin nousevia korvausvaatimuksia valtioita vastaan kansainvälisissä tribunaaleissa. Mutta tribunaalit eivät ole oikeudellisesti riippumattomia. Pikemminkin niissä on sisäänrakennettuna eräänlainen sijoittajamyönteinen puolueellisuus.

Sijoittajan ja valtion välistä riitojenratkaisua koskevat luvut ovat epäsuhtaisia siinä mielessä, että ne tarjoavat suojaa sijoittajille mutta ei valtioille tai kansalle. Ne antavat sijoittajille oikeuden haastaa valtioita mutta ei päinvastoin.

Kymmenen riippumattoman YK:n asiantuntijan ja erityisraportoijan avoin kirje⁶⁶

CETA:ssa oikeusjuttuja ratkaisisi tribunaali, joka koostuisi kolmesta palkkioperusteisesti työskentelevästä välimiehestä, joilla olisi omia etuja puolustettavanaan. Toisin kuin tuomareilla, heillä ei olisi kiinteätä palkkaa, vaan heille maksettaisiin jokaisesta jutusta erikseen 3000 Yhdysvaltain dollaria päivässä (artikla 8.27.14, jossa viitataan välimiesmenettelyyn yleiseen palkanmaksujärjestelmään). Epäsuhtainen järjestelmä, jossa vain sijoittajat voivat nostaa kanteita, luo vahvan systeemisen kannustimen myötäillä juuri heitä, koska niin kauan kuin systeemi on tuottava sijoittajille, tulee enemmän korvauskanteita, ja siten myös enemmän rahaa välimiehille.

On muitakin puutteita, mitkä tekevät CETA:n investointitribunaalin alttiiksi puolueellisuudelle. Ennen tai jälkeen jäsenten nimityksiä ei olisi mitään karensia. Tribunaalin jäseniä ei myöskään olisi kielletty toimimasta välimiehinä muissa jutuissa tai yksityisinä asianajajina investointiriitoihin liittyvän kapean alan ulkopuolella (katso artikla 8.30.1.).

Tribunaalin jäsenet voisivat kuulua siihen investointijuristien pieneen epäviralliseen kerhoon, joka tähän mennessä on myötävaikuttanut välimiesmenettelyyn ja oman liiketoimintansa voimakkaaseen kasvuun – kannustamalla sijoittajia nostamaan kanteita ja laajentamalla lain tulkintaa kasvattaakseen juttujen määrää. Tribunaalin jäsenten valintakriteerit sulkisivat myös pois asiantuntemusta muilta lainkäytön alueilta, kuten kansallisen hallintolainsäädännön, työ- tai ympäristölainsäädännön aloilta. Näillä aloilla kaupalliset intressit eivät ole yhtä määräävässä asemassa, mutta näiden alojen asiantuntemus saattaisi olla merkityksellistä päätösten kannalta (artikla 28.27.4).

Saksan suurin tuomarien ja syyttäjien yhdistys on kyseenalaistanut CETA:an ja sen sisärsopimukseen TTIP:iin sisältyvän investointituomioistuinjärjestelmän ICS:n sellaisena kuin se sisältyy CETA:an ja ehdotusta saman järjestelmän sisällyttämistä myös

CETA:n sisärsopimukseen TTIP:iin. Yhdistys on kiinnittänyt huomiota välimiesten nimitysprosessin puutteisiin ja epäilyihin välimiesten taloudellisesta riippumattomuudesta. ”ICS:n tuomareiden ehdotettu nimitysmenettely, sen paremmin kuin heidän asemansaakaan, ei vastaa kansainvälisiä vaatimuksia tuomioistuinten riippumattomuudesta”, kirjoittivat tuomarit lausunnossa, joka julkaistiin helmikuussa 2016.⁶⁷ Euroopan tuomarien yhdistys on esittänyt samankaltaisia epäilyjä.⁶⁸

Mitä EU:n ja Kanadan ”tulkitseva väline” tekee vastatakseen näihin huoliin? Täsmälleen - ei mitään. Se vain toistaa väitteen, että CETA:ssa ”otetaan käyttöön riippumattomat, puolueettomat ja pysyvät investointituomioistuimet” ja että ”henkilöille on määrätty tiukat eettiset säännöt heidän riippumattomuutensa ja puolueettomuutensa varmistamiseksi sekä eturistiriitojen, esteellisyyden ja esteellisyyden vaikutelman välttämiseksi” (artikla 6f) Väline sisältää myös ilmoituksen siitä, että EU ja sen jäsenvaltiot sekä Kanada ”ovat sopineet jatkavansa välittömästi tuomioistuinten jäsenten puolueettomuuden varmistamiseen tähtäävien käytäntöjen, jäsenten palkkausmenettelyjen ja palkkatason sekä valintaprosessin käsittelyä. Yhteisenä tavoitteena on saattaa tarkastelu päätökseen CETA:n voimaantuloon mennessä” (artikla 6f). Sopimuksesta on jo neuvoteltu viisi vuotta, ja lisäksi laillisuustarkastelu on kestänyt kaksi vuotta, jonka aikana investointiluvusta on annettu runsaasti julkista palautetta. Kuinka uskottavaa on, että ”käsittelyn jatkaminen” tällä kertaa tulee johtamaan aidosti riippumattomaan riitojenratkaisujärjestelmään?

Tätä samaa on kysyttävä myös niistä viime hetken hatarista lupauksista, joita Euroopan komissio antoi saadakseen Vallonian hallituksen pysäyttämän ratifointiprosessin uudelleen liikkeelle. Kukaan järjestäessään oleva ei allekirjoitaisi sopimusta, jonka sisältö ja siihen liittyvät lupaukset ovat näin ristiriitaisia. Mutta komissio näyttää yrittävän juuri tätä: Epämääräisillä lupauksilla siitä, että sopimusta parannetaan tulevaisuudessa, komissio yrittää saada Euroopan parlamentin ja jäsenmaat ratifioimaan kansainvälisen sopimuksen, joka sitoisi yhteiskuntiamme ikuisesti.

Erillisessä lausunnossaan CETA:sta (numero 36 neuvoston pöytäkirjassa⁶⁹), komissio sitoutuu ”jatkamaan riitojen-ratkaisumenettelyn (...) tarkistamista viipymättä”. Komissio ilmoittaa, että ”EU ja Kanada maksavat tuomareiden palkat pysyvästi” (mitä ei ole CETA:n tekstissä), ja että ”vähitellen olisi siirryttävä kokopäiväisesti palkattuihin tuomareihin” (mitä ei myöskään ole CETA:n tekstissä). Lausunnossa

luvataan myös otettavan käyttöön välimiehiä koskevat ”pakolliset ja sitovat käytäntönsäännöt” (joihin viitataan jo CETA:ssa, mutta joita ei ole sopimustekstissä). Käytäntönsäännöt sisältäisivät määräykset siitä, että välimiesehdokkaiden ”aiemmat tai nykyiset tehtävät, jotka voivat vaikuttaa heidän nimittämiseensä tai tehtävänsä hoitamiseen, voidaan julkaista” sekä määräykset mahdollisesta karenssiajasta. Lopulta mainitaan tuki ”Euroopan komission pyrkimykselle perustaa monenvälinen investointituomioistuin, joka korvaisi CETA-sopimuksella perustetun kahdenvälisen järjestelmän.”

Vanhaan investointitribunaali-järjestelmään tehdyt korjaukset eivät riitä. Aineellinen oikeus suosii edelleen ulkomaisia sijoittajia ja muodostaa rinnakkaisen oikeudellisen järjestelmän, mikä heikentää perustuslaki-tuomioistuinten toimivaltaa. On mahdotonta hyväksyä kumpaakaan, ja niiden on muututtava.

Hertha Däubler-Gmelin, Saksan entinen oikeusministeri⁷⁰

Siinä missä komission lupaamat muutokset voisivat parantaa riitojenratkaisuprosessia, neuvoston ja komission lausunnossa ei puututa sanallakaan CETA:n epäonnistuneisiin aineellisiin sijoitussääntöihin, joille tulevat tribunaalit perustaisivat päätöksensä. CETA:n sijoittajansuojaan liittyvät ongelmat ja perustavanlaatuinen epätasapaino jäisivät näin ollen ennalleen. Sijoittajansuoja antaisi tuhansille yhtiöille vallan haastaa hallitusten oikeutettuja ja syrjimättömiä yleisen edun mukaisia toimia, mikä voisi johtaa siihen, että yhtiöille maksettaisiin miljardikorvauksia verovarjoista. Summiin voisi sisältyä korvauksia myös yhtiöiden menettämistä oletetuista tulevista voitoista. (Komission eriskummallinen esitys pienten ja keskisuurten yritysten pääsyn helpottamiseksi järjestelmän piiriin - mm. tarjoamalla julkista rahoitustukea kanteiden nostamiseksi - voisi pahentaa ongelmaa). Sijoittajansuoja olisi varma tapa painostaa päättäjiä, mikä voisi rajoittaa haluttua päätöksentekoa. Se takaisi poikkeuksellisen vahvat oikeudet ja etuoikeudet ulkomaisille sijoittajille - oikeuksia, joita kenelläkään muulla yhteiskunnassa ei ole - ilman mitään velvollisuuksia. Ainoastaan ulkomaisilla sijoittajilla olisi pääsy myös ehdotettuun monenväliseen investointituomioistuimeen. Tämä tuomioistuin ei ottaisi huomioon ympäristönsuojelua, ihmisoikeuksia tai muita yhtiöiden etuihin liittymättömiä harkintaperusteita, joita jäsenmaiden perustuslaeissa ja eurooppalaisissa oikeusjärjestelmissä on punnittu suhteessa yhtiöiden etuihin.

Erityistuomioistuinten perustaminen riita-asioiden osapuolten tiettyjä ryhmiä varten on väärä tie eteenpäin.

Deutscher Richterbund, Saksan suurin tuomarien ja julkisten syyttäjien yhdistys⁷¹

Kun CETA:n kannattajat keuhuvat ulkomaisten sijoittajien ja valtion välisen riitojenratkaisujärjestelmän ”riippumattomuutta”, prosessi olisi todellisuudessa vahvasti kallellaan ulkomaisten sijoittajien hyväksi. Lisäksi ehdotus monenvälisestä investointituomioistuimesta, eräänlaisesta maailmanlaajuisesta yhtiöiden korkeimmasta oikeudesta, tulisi toteutuessaan vakiinnuttamaan sellaisia ulkomaisten yhtiöiden oikeuksia, joita ei ole sen paremmin kotimaisilla sijoittajilla kuin kansalaisillakaan.

Huijaus #6: CETA pitää yllä standardit ihmisten ja ympäristön suojelemiseksi

EU:n kauppakomissaarin Cecilia Malmströmin mukaan CETA ”säilyttäisi Euroopan korkeat standardit”.⁷² Verkkosivuillaan komissio jopa väittää, että ”ruokaturvallisuuteen, tuoteturvallisuuteen, kuluttajansuojaan, terveyteen, ympäristöön tai sosiaaliturvaan ja työhön liittyvät standardit ja säännökset jne. tulevat säilymään *koskemattomina* (korostus lisätty).⁷³

Useat luvut CETA:ssa ovat kuitenkin suorassa ristiriidassa niiden tyhjien, vakuuttaviksi tarkoitettujen sanojen kanssa.

Yleinen pyrkimys CETA:n sääntelyä koskevissa luvuissa on nopeuttaa sääntelyprosessia yrityksiä varten mutta asettaa esteitä hallituksille, jotka yrittävät ottaa käyttöön uusia sääntöjä.

Ellen Gould, Canadian Centre for Policy Alternatives⁷⁵

Luku 12, joka koskee kotimaista sääntelyä, velvoittaa Kanadaa, EU:ta ja sen jäsenmaita sekä paikallis- ja aluehallintoja ottamaan käyttöön ja pitämään voimassa lisensointia ja pätevyyttä koskevat menettelyt, jotka ”ovat mahdollisimman yksinkertaisia” yrityksille (artikla 12.3.7), ellei menettelyitä ole listattu monimutkaisessa liitteessä. Velvoite tehdä ydinreaktorin, putkilinjan, ruokaa valmistavan tehtaan tai pankin hyväksymismenettely ”mahdollisimman yksinkertaiseksi” tulee todennäköisesti vaikuttamaan standardeihin tulevaisuudessa. Esimerkiksi Baselin pankkivalvontakomitean suosittelemien, pankkien valvontaa ja riskienhallintaa koskevien, uudistusten

voitaisiin katsoa rikkovan 12. luvun ehtoja. Mikään CETA:n tekstissä ei aseta muita mahdollisia yhteiskunnan arvoja – kuten sitä, ettei ehdotettu putkilinja tuhoa ympäristöä tai että paikallisia asukkaita kuullaan - vastapainoksi yksinkertaisuus-kriteerille.⁷⁴

Toinen uhka eurooppalaisille ja kanadalaisille suojelustandardeille löytyy sääntely-yhteistyötä koskevasta luvusta 21. Päämääränään vähentää eroja sääntelyssä, se panee alulle sarjan vuoropuheluja ja konsultaatioita sekä ”sääntely-yhteistyön foorumin” (artikla 21.6). Samanlaiset 'vapaaehtoiset' vuoropuhelut ja foorumit Yhdysvaltain ja Euroopan Unionin välillä ovat jo johtaneet standardien alentamiseen ympäristön- ja terveysuojelun kustannuksella.

Otetaan esimerkiksi elektroniikkajäte. Vuonna 1998 Euroopan komission ehdotus, jolla oli Euroopan parlamentin tuki, sisälsi suunnitelmia kieltää elektroniikkajätteessä olevia vaarallisia aineita. Asiasta käytiin vuoropuheluprosessi, josta löytyi kaikki samat piirteet kuin CETA:n sääntely-yhteistyöstä. Prosessin aikana Yhdysvaltain virkamiehet ja liike-elämän lobbarit hyökkäsivät ehdotusta vastaan korostaen sen kielteisiä vaikutuksia transatlanttiselle kaupalle. Kun jätedirektiivi hyväksyttiin vuonna 2002, vaarallisia aineita koskevaa osuutta oli heikennetty huomattavasti. Tarvittiin Tanskan hallituksen nostama oikeusjuttu ja Euroopan parlamentin puuttuminen asiaan, ennen kuin yksi aine (deca-BDE), joka alkuperäisen ehdotuksen mukaan piti kieltää, saatiin pois EU:n markkinoilta - kymmenen vuotta ensimmäisen ehdotuksen jälkeen. Tässä näkyy sääntely-yhteistyön voima.⁷⁶

Ellen Gould kanadalaisesta tutkimuslaitoksesta Canadian Centre for Policy Alternatives on kuvannut, miten CETA ”aiheuttaisi valtavia paineita hallituksille olla tekemättä mitään (...) tärkeitä aloitteita”. Viitaten Ranskan päätökseen kieltää vaarallinen asbesti vuonna 1997, hän kirjoittaa: ”Jos CETA olisi ollut voimassa, Kanadalla ja sen asbestiteollisuudella olisi ollut monta vahvaa työkalua, joilla estää ranskalaisten kieltoa koskaan syntymästä. Asbestiteollisuus olisi voinut uhata valtiota oikeusjutulla ja vaatia miljardikorvauksia. Asbestia käyttävät yhtiöt olisivat voineet vastustaa kieltoa vedoten siihen, ettei sitä määrätty etukäteen, ennen kuin ne saivat lisenssinsä (...) CETA:n sääntely-yhteistyötä koskevien säännösten nojalla Kanada olisi voinut hyökätä kieltoa vastaan suljetuissa tapaamisissa, jopa ennen kuin Ranskan kansalaisille olisi ilmoitettu, että asiaa harkitaan. Ja lopulta, jos nämä yritykset olisivat epäonnistuneet, Kanada olisi CETA:n osapuolena voinut vaatia kiellon täytäntöönpanon lykkäämistä, mikä olisi antanut

asbestia lobbaaville lisää aikaa taistella kieltoa vastaan.”⁷⁷

Uhka Kanadan kohtuuttomasta vaikutuksesta REACH:in kaltaisiin ympäristösäädöksiin on todellinen. Kanada on aiemmin haastanut joitakin EU:n ja sen jäsenmaiden lakeja, mukaan lukien REACH:ia.

Center for International Environmental Law (CIEL) CETA:n uhasta EU:n kemikaaliasetukselle REACH:ille.⁷⁸

Suojaako Kanadan ja EU:n ”yhteinen tulkitseva väline” suojelustandardeja CETA:n hyökkäyksiltä? Kaukana siitä.

Väline toistaa Euroopan komission standardeja koskevia mainoslauseita. Se väittää, että ”CETA ei myöskään laske elintarviketurvallisuutta, tuoteturvallisuutta, kuluttajansuojaa, terveyttä, ympäristöä tai työsuojelua koskevien standardien ja määräysten tasoa” (artikla 1d). Se myös korostaa, että ”tämä yhteistyö on vapaaehtoista: sääntelyviranomaiset voivat tehdä yhteistyötä vapaaehtoisuuteen perustuen, mutta niillä ei ole velvollisuutta tehdä yhteistyötä eikä soveltaa yhteistyönsä tuloksia” (artikla 3).

Yllä kuvattu elektroniikan jätedirektiivin heikentäminen oli kuitenkin juuri tällaisen vapaaehtoisen transatlanttisen vuoropuheluprosessin tulosta. Jos EU tai Kanada kieltäytyy yhteistyöstä, niiden on sitä paitsi CETA:n mukaan oltava valmiita selittämään syynsä (artikla 21.2 (6)), mikä luo lisäpainetta hallituksille tehdä yhteistyötä riippumatta standardeille koituvista kustannuksista.

Sen sijaan, että CETA ylläpitäisi sosiaalisia, ympäristö- tai terveysstandardeja, on siis olemassa todellinen riski, että se alentaisi niitä. CETA:n sääntely-yhteistyö johtaisi siihen, että sääntelyviranomaisten työtaakka kasvaisi huomattavasti ja että liike-elämän lobbareiden rooli säädösten kehittämisessä vahvistuisi. Tämä ei vaarantaisi ainoastaan kipeästi kaivattujen säädösten kehittämistä, vaan myös demokratiaamme.

Yhtiöiden päävoitto

Euroopan komissio ja Kanadan hallitus mainostavat CETA:a ”vahvimmin tulevaisuuteen suuntautuneena vapaakauppasopimuksena, jota Kanada tai EU koskaan on nevetellut”.⁷⁹ Euroopan komission puheenjohtaja Jean-Claude Juncker on kutsunut sopimusta ”meidän parhaaksi ja edistyksekköimmäksi kauppasopimukseksi

seksemme”.⁸⁰

Mikään ei voisi olla kauempana totuudesta.

CETA on pitkä lista siitä, mitä hallitukset ja parlamentit eivät enää saa tehdä, jos ne esimerkiksi haluavat taistella ilmastonmuutosta tai sosiaalista eriarvoisuutta vastaan, säännellä pankkeja tai perua epäonnistuneita yksityistämisiä - tai puuttua mihin tahansa muuhun aikamme polttavaan ongelmaan. Tosiasiallisesti CETA tulee pahentamaan monia näistä ongelmista. CETA voi myös pakottaa hallituksia maksamaan, jos ne päättävät ajaa yleistä etua ja ympäristöä puolustavaa politiikkaa, siis politiikkaa, jota kansalaiset ovat äänestämällä valtuuttaneet hallituksia ajamaan.

CETA on pikemmin päävoitto yhtiöille molemmin puolin Atlanttia, kuin ”paras” kauppasopimus Kanadan ja EU:n kansalaisille. CETA:n myötä yhtiöt saavat paljon uusia aseita painostamaan hallituksia ja paikallisviranomaisia luopumaan sääntelytoimenpiteistä, jotka saattaisivat vaarantaa niiden voittoja.

CETA:n kuoppainen tie eteenpäin

Myönteistä on se, että CETA:a luultavasti vielä tullaan arvioimaan tarkemmin siltä kannalta, mitä se todella merkitsee EU:n jäsenmaille ja kansalaisille, sillä CETA pitää ratifioida jokaisessa jäsenmaassa. Vaikka se vietäisiin pikavauhtia Euroopan parlamentin läpi alkuvuodesta 2017, kuten tällä hetkellä ennustetaan, sopimuksesta pitää kuitenkin äänestää 28 jäsenmaan parlamentissa ennen kuin se voi astua lopullisesti voimaan.

Tulee siis vielä monta tilaisuutta nähdä suuren CETA-huijauksen läpi - ja monta mahdollisuutta, että sopimus suistuu raiteiltaan.

Ammattiliitot, ympäristöryhmät ja kuluttajajärjestöt tulevat toimimaan aktiivisesti joka vaiheessa kaataakseen sopimuksen tai estääkseen sen osia astumasta voimaan.

Owen Tudor, Britannian ammattiliittojen keskusjärjestö (TUC)⁸¹

Tässä yhteydessä on huomionarvoista, että vaikka Belgian alueet lokakuussa 2016 valtuuttivat liittohallituksen allekirjoittamaan CETA:n, kaikki muut alueet paitsi Flanderin alue jatkavat vastarintaansa CETA:a ja erityisesti sen sijoittajan oikeuksia vastaan. Belgian lausunto CETA:sta (numero 37 neuvoston pöytäkirjassa⁸²) toteaa: ”Vallonian alue, ranskankielinen yhteisö, saksankielinen yhteisö,

ranskankielisen yhteisön komissio ja Brysselin pääkaupunkialue eivät aio ratifioida CETA:a sen kahdeksannessa luvussa esitetyn, investoijien ja sopimuspuolten välisten riitojen ratkaisujärjestelmän perusteella sellaisena kuin se on olemassa CETA:n allekirjoituspäivänä.” Toisin sanoen Belgia ei tällä hetkellä voisi ratifioida sopimusta.

Ilmeisesti Belgian alueet edelleen näkevät CETA:n valheellisen edistyksellisen julkisivun läpi. Toivotaan että muut seuraavat, sillä julkisivun takana CETA pysyy sinä mitä se aina on ollut: Hyökkäyksenä demokratiaa, työntekijöitä ja ympäristöä vastaan.

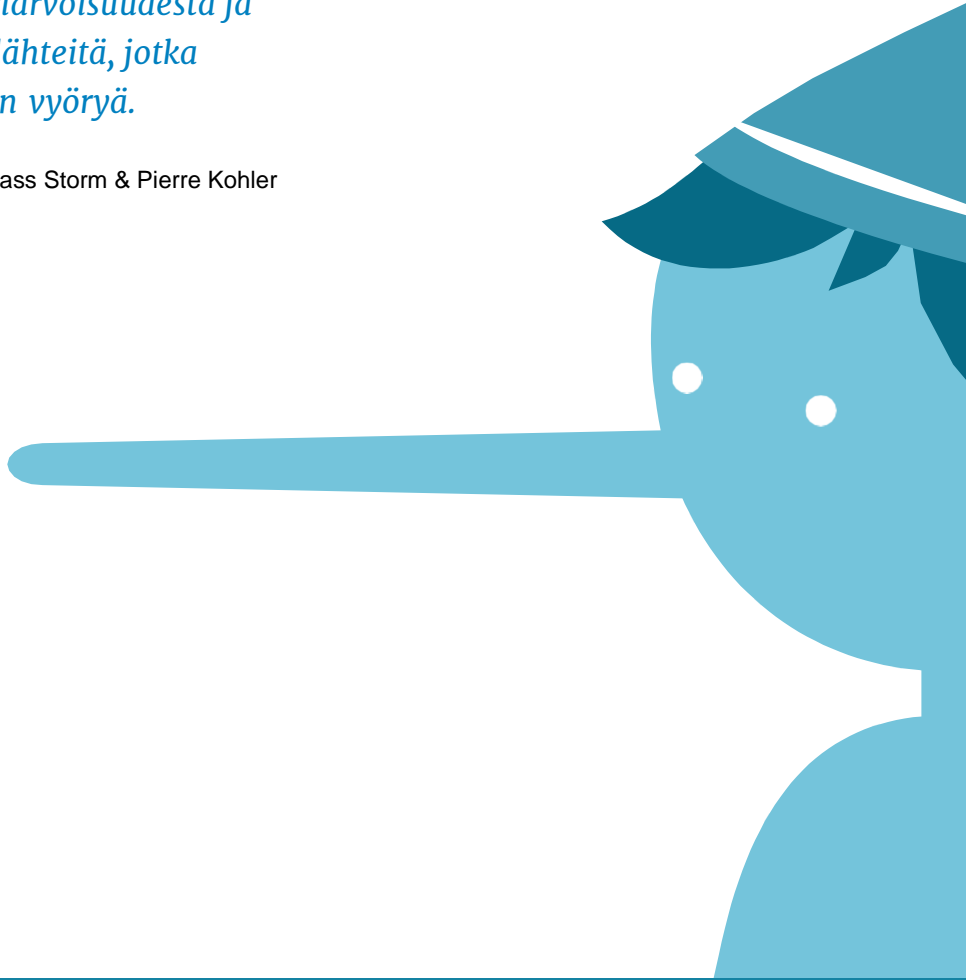
- 1 Vuorovaikutteinen kartta, eurooppalainen kansalaisaloite TTIP- ja CETA-sopimuksia vastaan, <https://stop-ttip.org/>
- 2 Katso esimerkiksi: Civil society groups call on European governments to reject the CETA agreement, 22 September 2016, <https://www.etuc.org/press/civil-society-groups-call-european-governments-reject-ceta-agreement#.WcUwytSLTeP>; Joint Canadian Trade Union statement on CETA, 15 September 2016, <https://www.nupge.ca/content/joint-canadian-trade-union-statement-ceta>; Small and medium-sized enterprise from across Europe call on European governments to reject the CETA agreement, 23 September 2016, http://www.noalttip.org/wp-content/uploads/2016/11/2016-09-23-SME-against-CETA_TTIP-press-release.pdf
- 3 Mehr Demokratie/ Foodwatch/ Campact: Verfassungsbeschwerde. 125.000 gegen CETA, <https://www.ceta-verfassungsbeschwerde.de/>.
- 4 Lawyer Rocco Galati, on behalf of the honourable Paul Helleyer, P.C., and others, launches a constitutional challenge against the CETA, in the Federal Court of Canada, 21 October 2016, <http://www.comer.org/content/CETA.pdf>
- 5 Ankersmit, Laurens: Investment court system in CETA to be judged by the ECJ, *European Law Blog*, 31 October 2016, <https://europeanlawblog.eu/2016/10/31/investment-court-system-in-ceta-to-be-judged-by-the-ecj/>
- 6 BEUC: CETA fails the consumer crash test, May 2016, http://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2016-045_lau_ceta_position_paper.pdf.
- 7 TTIP free zones Europe, <https://www.ttip-free-zones.eu/>
- 8 Parlament Wallon, Motion déposée en conclusion du débat sur les projets de Traité CETA et de Déclaration interprétative du traité, 14 October 2016, http://nautilus.parlement-wallon.be/Archives/2016_2017/MOTION/606_2.pdf.
- 9 National Farmers Union, Open letter to the People of Wallonia and their Representatives in the Walloon Parliament, 17 October 2016, http://www.nfu.ca/sites/www.nfu.ca/files/2016-10-17_NFU_Letter_to_the_People_of_Wallonia_re_CETA.pdf.
- 10 Malmström, Cecilia: CETA – an effective, progressive deal for Europe, 19 September 2016, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/september/tradoc_154955.pdf
- 11 Steinmeier, Frank-Walter: CETA gives us a chance to set standards. We should take it!, 9 September 2016, <http://www.auswaertiges-amt.de/EN/Infoservice/Presse/Interviews/2016/160909-BM-CETA-FR.html?searchArchive=0&searchEngineQueryString=%2BSteinmeier%2C%2BFrank-Walter%3A%2BCETA%2Bgives%2Bus%2Ba%2Bchance%2Bto%2Bset%2Bstandards&searchIssued=0&searchIssuedAfter=27.11.2013>
- 12 Donald Tusk in twiitti 13. lokakuuta 2016, <https://twitter.com/eucopresident/status/786594734277922820>
- 13 Remarks by President Donald Tusk at the 16th EU-Canada summit, 30 October 2016, <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/10/30/tusk-remarks-eu-canada-summit/#>
- 14 EEP press release: CETA: Österreichischer Bundeskanzler beweist fehlendes Verantwortungsbewusstsein, 2 September 2016, <http://www.eppgroup.eu/press-release/CETA:-Kern-beweist-fehlendes-Verantwortungsbewusstsein>
- 15 Müller, Peter/ Traufetter, Gerald: Gabriel will Europa auf Ceta-Kurs trimmen, *Spiegel online*, 23 September 2016, <http://www.spiegel.de/politik/ausland/ceta-sigmar-gabriel-will-europa-auf-seinen-kurs-einschwoeren-a-1113545.html>
- 16 The lengthy and deep process of Hearings on CETA in the Walloon Parliament, <http://participer.stop-ttip.be/groups/7/discussions/60>.
- 17 Wesel, Barbara: Opinion: The EU's Walloon CETA disaster, *DW*, 21 October 2016, <http://www.dw.com/en/opinion-the-eus-walloon-ceta-disaster/a-36116145>
- 18 Sitaatin lähde: Becker, Markus: "Ein Schritt zur Zerstörung der EU", *Spiegel Online*, 25 October 2016, <http://www.spiegel.de/politik/ausland/ceta-die-wallonie-blamiert-die-eu-wie-es-jetzt-weiter-geht-a-1118075.html>.
- 19 Dobbin, Murray: 'Trade' agreements and media groupthink, *The Hill Times*, 18 July 2016, <https://www.hilltimes.com/2016/07/18/trade-agreements-and-media-group-think/73864>
- 20 Council of the European Union: Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA). Statements to the Council Minutes, 27 October 2016, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13463-2016-REV-1/en/pdf>.
- 21 Van der Loo, Guillaume: CETA's signature: 38 statements, a joint interpretative instrument and an uncertain future, 31 October 2016, <https://www.ceps.eu/publications/ceta's-signature-38-statements-joint-interpretative-instrument-and-uncertain-future>.
- 22 Sinclair, Scott/ Trew, Stuart: CETA to be signed unchanged, but less likely to be ratified after Wallonian resistance, 28 October 2016, <http://behindthenumbers.ca/2016/10/28/ceta-signed-unchanged-less-likely-ratified-wallonian-resistance/>
- 23 Krajewski, Markus: Kurzbewertung der Gemeinsamen Auslegungserklärung zum CETA insbesondere mit Blick auf den Investitionsschutz, 14 October 2016, https://www.gruene-bundestag.de/fileadmin/media/gruenebundestag_de/themen_az/US-Freihandelsabkommen/Kurzbewertung_der_Gemeinsamen_Auslegungserkl%C3%A4rung_zum_CETA.pdf
- 24 Sinclair, Scott/ Trew, Stuart, katso loppuviite 22, siv4.
- 25 Sinclair, Scott/ Trew, Stuart, katso loppuviite 22.
- 26 Tweet by Simon Lester, 6 October 2016, <https://twitter.com/snlester/status/784013175742136320?lang=de>.
- 27 European Commission: European Commission proposes and conclusion of EU-Canada trade deal, 5 July 2016, <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1524&title=European-Commission-proposes-signature-and-conclusion-of-EU-Canada-trade-deal>
- 28 Joint Canadian Trade Union statement on CETA, katso loppuviite 2.
- 29 Protocol on Dispute Settlement and Institutional Mechanisms for Chapter Twenty-Two (Trade and Sustainable Development) and Twenty-Three (Trade and Labour), 15 September 2016, http://www.s2bnetwork.org/wp-content/uploads/2016/09/ceta_amendment_4of4_protocol_labour_sustainability.pdf.
- 30 Tudor, Owen: Korea's broken promises sound alarm over OECD membership & trade agreements, 24 November 2015, <http://strongerunions.org/2015/11/24/koreas-broken-promises-sound-alarm-over-oecd-membership-trade-agreements/>
- 31 Resolution of the SPD Party Convention, 19 September 2016, http://www.bernd-lange.de/imperia/md/content/bezirkhannover/berndlange/2016/spd_resolution_english.pdf/spd_resolution_english.pdf, siv. 9.
- 32 Tudor, Owen: #CETA: zombie trade deal is no recipe for #Brexit, 30 October 2016, <http://touchstoneblog.org.uk/2016/10/ceta-zombie-trade-deal-no-recipe-brexit/>

- 32 Trade Justice Network, Response to Joint Interpretative Declaration on CETA, 13 October 2016, <http://tradejustice.ca/response-to-joint-interpretative-declaration-on-ceta/>
- 34 Making Sense of CETA, 2nd edition, September 2016, https://corporateeurope.org/sites/default/files/attachments/making-sense-of-ceta_22092016.pdf.
- 35 Kohler, Pierre/ Storm, Servaas: CETA without blinders: how cutting 'trade costs and more' will cause unemployment, inequality and welfare loss, September 2016, http://www.ase.tufts.edu/gdae/Pubs/wp/16-03CETA_ES.pdf
- 36 AFL-CIO: NAFTA at 20, March 2014, http://www.relooney.com/NS3040/000_New_1135.pdf
- 37 Kohler, Pierre/ Storm, Servaas: The CETA Trade Pact Will Add to the Groundswell of Discontent: Why We Need More Informed Decision-Making, 7 October 2016, <https://www.nakedcapitalism.com/2016/10/the-ceta-trade-pact-will-add-to-the-groundswell-of-discontent-why-we-need-more-informed-decision-making.html>
- 38 European Commission, katso loppuviite 27.
- 39 Making Sense of CETA, katso loppuviite 34
- 40 *Le Monde*: Nicolas Hulot : «Le traité de libre-échange avec le Canada doit devenir climato-compatible», 13 October 2016, http://www.lemonde.fr/idees/article/2016/10/13/signons-un-traite-de-libre-echange-avec-le-canada-qui-ne-menace-pas-le-climat_5012711_3232.html#ViBQJlCldQ0gVFT.99
- 43 Katso myös: Stoll, Dr. iur. Peter-Tobias and others: CETA, TTIP and the EU precautionary principle, June 2016, 41Foodwatch: CETA-Zusatzklärung: EU trickst beim Vorsorgeprinzip, 14 October 2016, https://www.foodwatch.org/fileadmin/Themen/TTIP_Freihandel/Dokumente/2016-06-21_foodwatch-study_precautionary-principle.pdf
- 41 Foodwatch: CETA-Zusatzklärung: EU trickst beim Vorsorgeprinzip, 14 October 2016, <https://www.foodwatch.org/de/presse/pressemitteilungen/press-e-statement-ceta-zusatzklaerung-eu-trickst-beim-vorsorgeprinzip/>
- 42 Katso myös: Stoll, Dr. iur. Peter-Tobias and others: CETA, TTIP and the EU precautionary principle, June 2016, https://www.foodwatch.org/fileadmin/Themen/TTIP_Freihandel/Dokumente/2016-06-21_foodwatch-study_precautionary-principle.pdf
- 47 Greenpeace: Greenpeace-Studie: Umwelt spielt für CETA immer noch keine Rolle EU-Parlament kann Handelsvertrag zwischen EU und Kanada aufhalten, 4 November 2016, <http://www.presseportal.de/pm/6343/3474208>.
- 44 Council of the European Union, katso loppuviite 20.
- 45 Sinclair, Scott/ Trew, Stuart, katso loppuviite 22
- 46 Van der Loo, Guillaume, katso loppuviite 21.
- 48 European Commission: CETA - a trade deal that sets a new standard for global trade, 29 October 2016, http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-3580_en.htm
- 49 CETAn investointisääntöjen käytännön seurauksien yksityiskohtaisempaa selitystä varten katso: Corporate Europe Observatory and others: Trading away democracy, September 2016, https://corporateeurope.org/sites/default/files/ceta-trading_away_democracy-2016en.pdf.
- 50 Tarkempaa tietoa siitä, miten näitä ja muita kanteita olisi mahdollista nostaa ja voittaa myös CETAssa, katso: Corporate Europe Observatory and others: Investment Court System put to the test, April 2016, <https://www.tni.org/files/publication-downloads/execsum-icstest-eng.pdf>
- 51 Legal statement on investment protection in TTIP and CETA, 17 October 2016, <https://stop-ttip.org/blog/legalstatement-on-investment-protection-in-ttip-and-ceta/>.
- 53 Van Harten, Gus: The EU-Canada Joint Interpretive Declaration/Instrument on the CETA, 8 October 2016, siv. 2, 6. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2850281
- 52 Ibid, siv. 3.
- 54 Ibid, siv. 3.
- 55 Yksityiskohtaisempaa kritiikkiä näistä ja muista tulkitsevan välineen muotoiluista, katso: ibid; Seattle to Brussels Network and others: Joint Interpretative Declaration on CETA. Unpacking the "clarifications" on investment protection, October 2016, <http://www.fooeurope.org/unpacking-the-clarifications-on-investment-protection-in-CETA>
- 56 DGB: Investitionsschutz in TTIP & anderen Verträgen, 24 February 2016, <http://www.s2bnetwork.org/wp-content/uploads/2016/10/Analysis-of-Investment-part-FINAL-interpreative-declaration-CETA-11-oct-1.pdf>
- 57 Malmström, Cecilia: CETA – Making an Informed Decision, 14 September 2016, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/september/tradoc_154949.pdf; Malmström, Cecilia: CETA: An effective and progressive deal for Belgium and Europe, 20 September 2016; http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/september/tradoc_154955.pdf
- 58 Lisätietoa näistä ja muista jutuista, katso: Public Services International: Investment Court System (ICS): The wolf in sheep's clothing, July 2016, <http://www.world-psi.org/en/investment-court-system-ics-wolf-sheeps-clothing>
- 59 AöW: Wasserwirtschaft im Sog des Freihandels – CETA, August 2016, http://www.aew.de/media/Publikationen/Stellungnahmen/2016/AoeW_Positionspapier_CETA_Final_red_ueberarb_August_2016.pdf, siv. 6.
- 60 Lisätietoa näistä ja muista esimerkeistä, katso: Corporate Europe Observatory and others: Public services under attack through TTIP and CETA, October 2015, <https://corporateeurope.org/international-trade/2015/10/public-services-under-attack-through-ttip-and-ceta>; Canadian Centre for Policy Alternatives and others: Making Sense of the CETA, September 2014, https://www.policyalternatives.ca/sites/default/files/uploads/publications/National%20Office/2014/09/Making_Sense_of_the_CETA.pdf.
- 61 PSI: PSI welcomes French call to halt TTIP negotiations and asks 'what about CETA?', 30 August 2016, <http://www.world-psi.org/en/psi-welcomes-french-call-halt-ttip-negotiations-and-asks-what-about-ceta>
- 62 Krajewski, Markus: Model clauses for the exclusion of public services from trade and investment agreements, February 2016, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2892522, siv. 9
- 63 Tulkitsevan välineen (ensimmäisen luonnoksen) julkisia palveluja käsittelevien osioiden yksityiskohtaisempaa analyysia varten katso: Sinclair, Scott: Flimsy CETA declaration leaves public services, water policy vulnerable in Canada-EU deal, 14 October 2016, <http://behindthenumbers.ca/2016/10/14/flimsy-ceta-declaration-leaves-public-services-water-policy-vulnerable-canada-eu-deal/>
- 64 Van Harten, Gus, katso loppuviite 52, siv. 2.
- 65 European Commission: Investment provisions in the EU-Canada free trade agreement CETA, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/november/tradoc_151918.pdf, siv.1.

-
- ⁶⁶ UN experts voice concern over adverse impact of free trade and investment agreements on human rights, 2 June 2015, <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=16031&LangID=E@>
- ⁶⁷ Deutscher Richterbund, "Stellungnahme zur Errichtung eines Investitionsgerichts für TTIP – Vorschlag der Europäischen Kommission vom 16.09.2015 und 12.11.2015", Nr. 04/16, 4 February 2016, <http://www.dr.de/cms/index.php?id=952>, unofficial translation: https://www.foeeurope.org/sites/default/files/eu-us_trade_deal/2016/english_version_deutsche_richterbund_opinion_ics_feb2016.pdf
- ⁶⁸ Statement from the European Association of Judges (EAJ) on the proposal from the European Commission on a new investment court system, 9 November 2015, <http://ala.org.es/wp-content/uploads/2017/02/Statement-European-Association-of-Judges.pdf>
- ⁶⁹ Council of the European Union, katso loppuviite 20.
- ⁷⁰ Hertha Däubler-Gmelin: CETA und kein Ende? Politik und Kultur, <https://www.kulturrat.de/wp-content/uploads/2016/11/puk06-16.pdf>, siv. 12; lainattu Pia Eberhardtin englanninkielisestä käännöksestä
- ⁷¹ Deutscher Richterbund, katso loppuviite 67.
- ⁷² European Commission, katso loppuviite 27.
- ⁷³ European Commission: Factsheet: Main elements of CETA, February 2016, http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-445_en.htm
- ⁷⁵ Gould, Ellen: Futureshock: CETA and democratic governance, 14 October 2016, <http://behindthenumbers.ca/2016/10/14/futureshock-ceta-democratic-governance/>
- ⁷⁴ Katso Making Sense of CETAn hälyttävä analyysi tästä luvusta, katso loppuviite 34.
- ⁷⁶ Tarkempaa tietoa tästä ja muista esimerkeistä, jotka liittyvät EUn ja Yhdysvaltain yhteistyöhön, löytyy Making Sense of CETAn analyysistä CETAn sääntely-yhteistyötä koskevasta luvusta, katso loppuviite 34, ja Corporate Europe Observatory/Lobbycontrol: Dangerous Regulatory Duet – How transatlantic regulatory cooperation under TTIP will allow bureaucrats and big business to attack the public interest, January 2016, <https://corporateeurope.org/international-trade/2016/01/dangerous-regulatory-duet>.
- ⁷⁷ Gould, Ellen, katso loppuviite 75.
- ⁷⁸ Center for International Environmental Law to Minister-President Magette, 19 October 2016, <http://www.ciel.org/wp-content/uploads/2016/10/CIEL-letter-to-Mr.-Magette.pdf>.
- ⁷⁹ CETA: statement by the European Commissioner for Trade and Canada's Minister of International Trade, 18 September 2016, <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1541&title=C%25>.
- ⁸⁰ Euroopan komissio, katso loppuviite 27.
- ⁸¹ Tudor, Owen, katso loppuviite 33.
- ⁸² Euroopan unionin neuvosto, katso loppuviite 20.

Euroopan ja Kanadan poliittisten päättäjien on korkea aika herätä tosiasiaan, ettei kaupan vapauttaminen välttämättä luo lisää työpaikkoja, vaan sen sijaan sisältää huomattavan riskin hyvinvoinnin menetyksistä, kasvavasta eriarvoisuudesta ja pirstaloitumisesta – kaikki lähteitä, jotka ruokkivat tyytymättömyyden vyöryä.

Ekonomistit Servass Storm & Pierre Kohler

Corporate Europe Observatory on tutkimus- ja kampanjaorganisaatio, joka tekee työtä paljastaakseen ja haastaakseen yhtiöiden ja niiden lobbarien etuoikeutettua pääsyä päättäjien puheille ja vaikutusvaltaa EU:n politiikkaan. CEO työskentelee läheisessä yhteistyössä sekä eurooppalaisten että Euroopan ulkopuolella toimivien, yleistä etua ajavien ryhmien ja sosiaalisten liikkeiden kanssa kehittääkseen vaihtoehtoja yhtiöiden ylivallassa.

www.corporateeurope.org